

Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze

Analýza struktury zahraničního obchodu ČR

Analysis of the Structure of Czech Foreign Trade

Bakalářská práce – akademický rok 2018-2019

Jan Janeček

vedoucí práce: doc. Ing. Vít Pošta, Ph.D.

České vysoké učení technické v Praze

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou a vytvořením co nejpřesnějšího obrazu komoditní i teritoriální struktury zahraničního obchodu České republiky od jejího vzniku do současnosti. V tomto období budeme moci pozorovat transformaci z postsocialistické východně orientované ekonomiky na poměrně vyspělou otevřenou ekonomiku zaměřenou především na západní trhy. Dále se budu podrobněji věnovat detailnějšímu rozboru vývoje vybrané nejsilnější zbožové kategorie ve vztahu k našemu největšímu exportnímu trhu v průběhu posledních let. Práci pak zakončím aplikací korelační analýzy na případné určení závislosti mezi vybranými ekonomickými veličinami.

Abstract

This bachelor thesis deals with analysing and creating of the most accurate image about the commodity and territorial structures of the Czech Republic's foreign trade, from its origin to the present. In this period, we will be able to see the transformation from the post-socialist, eastly orientated economy to the relatively advanced open economy, focusing mainly on the Western markets. In addition we will focus in more detail on the development of strongest category of goods in relation to our largest export market during recent years. The thesis is then wrapped-up by applying a correlation analysis to determine the dependence between selected economic variables.

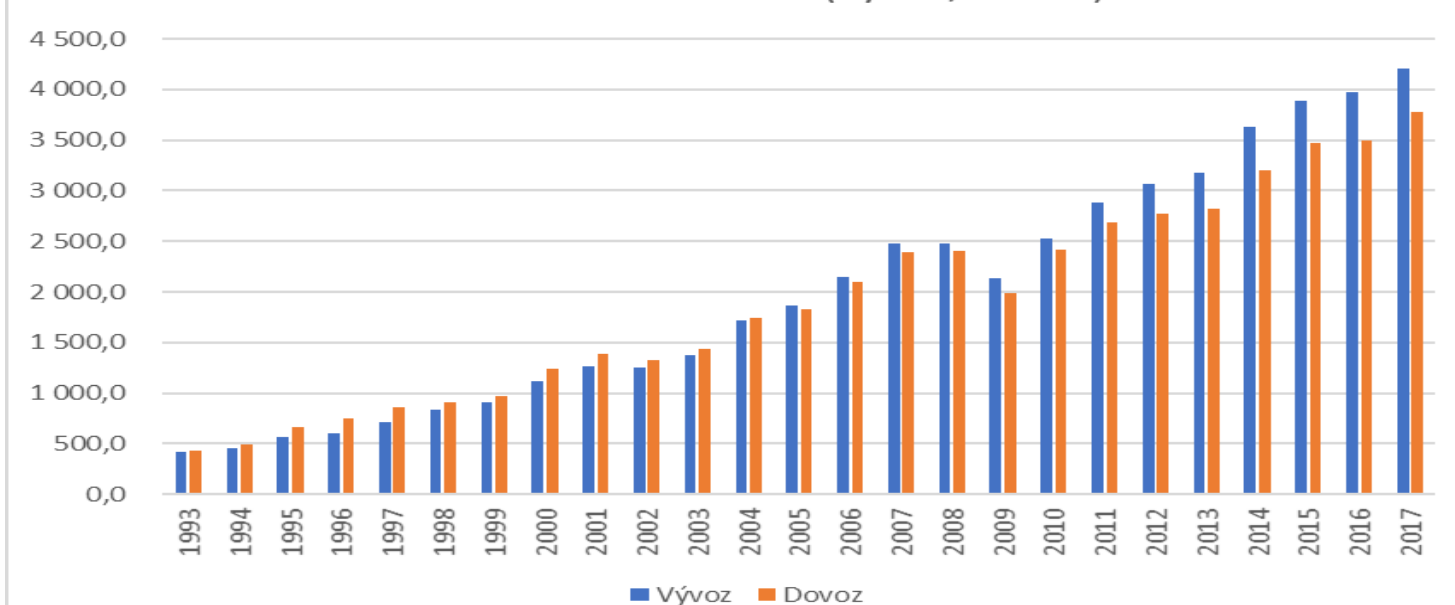
Úvod

V dnešní době více než kdykoliv dříve, jsou mezinárodní ekonomické vztahy a zahraniční obchod jako takový klíčovými parametry pro úspěch jakéhokoliv státu. Tato situace však dvojnásob platí v případě České republiky, zejména vzhledem k jejím charakteristikám, tedy malé velikosti trhu a pak především nedostatku kriticky potřebných surovinových zdrojů. Z těchto důvodů byl zahraniční obchod pro českou zemi důležitý již v dávné historii a je také důvodem výběru tohoto tématu jakožto bakalářské práce.

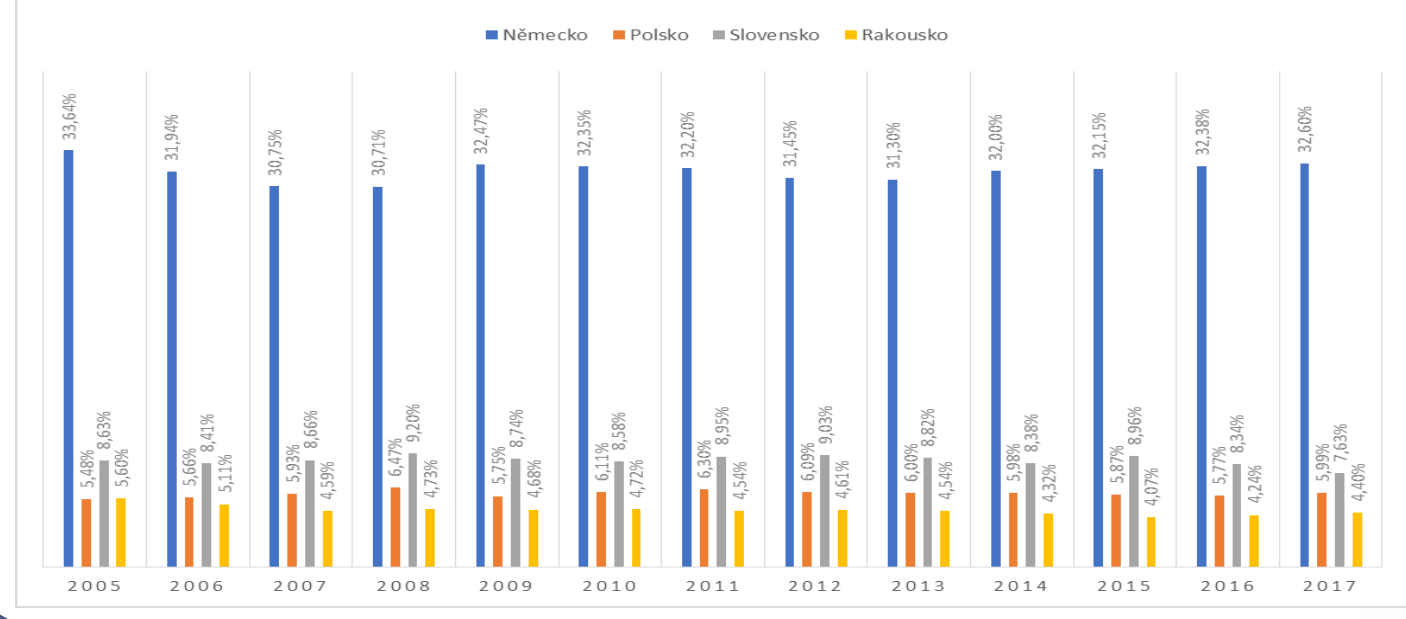
Předkládaná práce se tedy bude zabývat analýzou struktury zahraničního obchodu ČR od počátku její samostatné existence se zaměřením na období po vstupu do Evropské unie, díky kterému se stal zahraniční obchod ještě důležitějším díky zrušení administrativního zatížení a dovolujíc tak mnohem rychlejší ekonomický rozvoj. Na druhou stranu vysoká provázanost ekonomik v dnešním globálním světě může mít i svá negativa, kdy krize jednoho státu může například zapříčinit hospodářské krize i ve zbytku světa.

První kapitola se tedy bude věnovat terminologii a metodice zahraničního obchodu. Budou zde tedy nastíněny a vysvětleny základní termíny vztahující se k dané problematice, stejně tak jako rozlišení a vysvětlení metodik výpočtu hodnot zahraničního obchodu. Následující kapitola dvě pak již bude zaměřena na konkrétní analýzu komoditní neboli zbožové struktury českého zahraničního obchodu v průběhu vytyčených let, zejména tedy s již zmíněným úrazem na období po vstupu do EU. Všechna data pak budou získána z Českého statistického úřadu a hodnoty budou uváděny v přeshraničním pojetí. Také zde bude vysvětleno samotné komoditní rozdělení dle systému klasifikace SITC. V následující kapitole přejdeme z komoditní struktury na strukturu teritoriální, opět nejdříve s vysvětlením a pak následnou samotnou analýzou let 2005 až 2017, zakončenou zhodnocením teritoriální bilance. Také zde najdeme krátké představení našich tradičních obchodních partnerů. Ve čtvrté kapitole se pak budu věnovat detailnější analýze a popisu vývoje exportu naší nejsilnější exportní komodity vzhledem vůči našemu největšímu obchodnímu partnerovi. V rámci poslední kapitoly pak budu zkoušet najít závislosti mezi vývozem zmíněné skupiny strojů a růstem hrubého domácího produktu vybraných států za pomoci metody korelační analýzy.

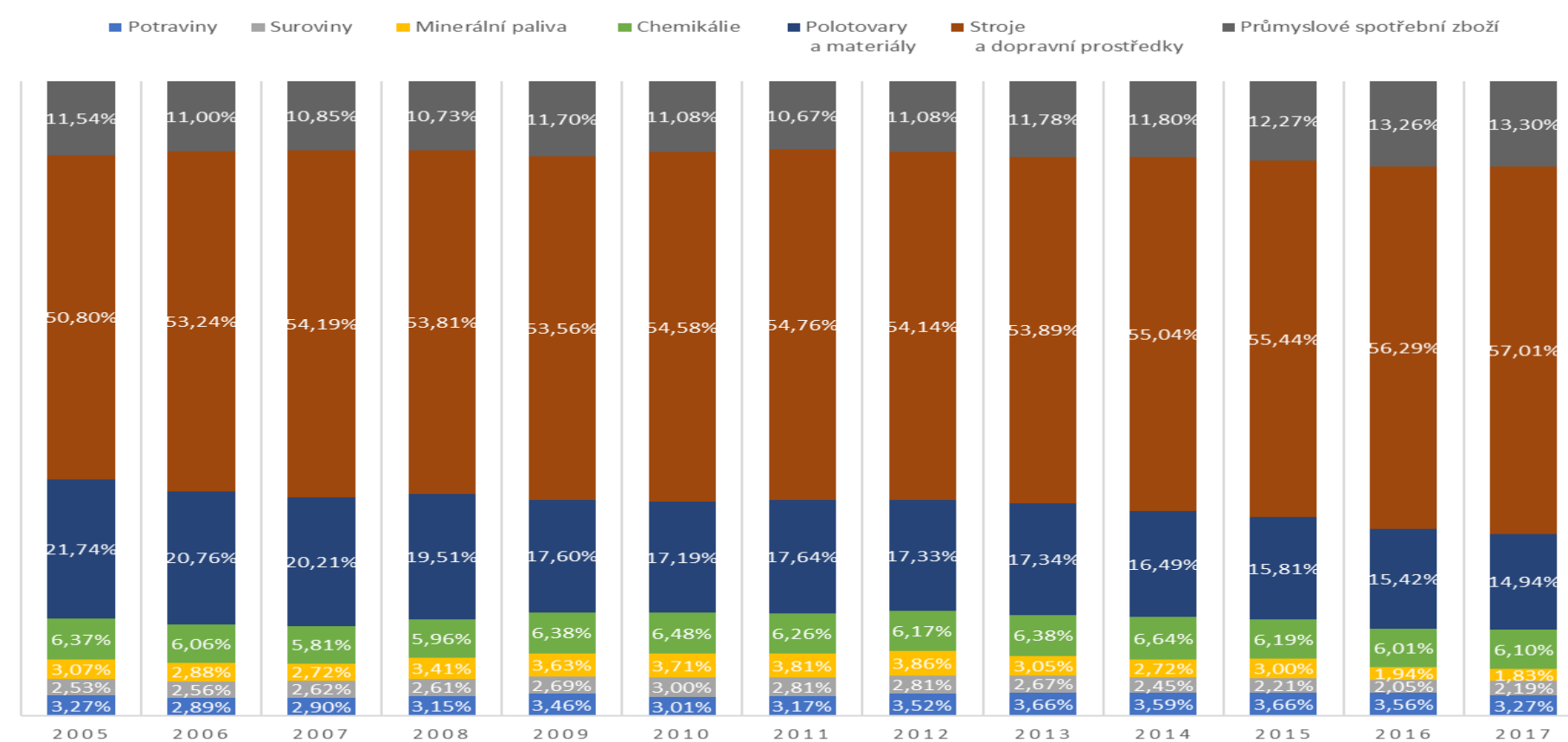
Zahraněční obchod ČR (vývoz, dovoz)

TERITORIÁLNÍ STRUKTURA VÝVOZU - TRADIČNÍ PARTNEŘI
% PODÍL NA CELKOVÉM VÝVOZU

VÝVOJ KOMODITNÍ STRUKTURY VÝVOZU V LETECH 2005-2017

Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat a popsat strukturu a změny zahraničního obchodu České republiky, se zaměřením na období po vstupu do Evropské unie. Zde se mi doufám podařilo vytvořit dostatečně podrobný obraz vývoje změny struktury počínaje reorientací z většinou méně vyspělých postsocialistických východních zemí na vyspělé tržní ekonomiky západních zemí, zejména tedy členských států EU, s kterými v současnosti probíhá valná většina našeho zahraničního obchodu. Spolu s touto teritoriální změnou šla ruku v ruce i změna komoditní struktury, která byla k úspěšnému proniknutí na vyspělejší trhy nezbytná. Z tohoto důvodu jsem pro snadnější orientaci a vystihnutí komoditních změn rozdělil sledované období do kratších časových úseků. Také jsme se na začátku práce seznámili se základními pojmy zahraničního obchodu a zejména pak vysvětlili oba v současnosti užívaná pojetí výpočtu statistických dat mezinárodního obchodu.

Dalším cílem bylo detailně analyzovat nejsilnější vývozní komoditní skupinu – kterou bylo stroje a dopravní prostředky vzhledem k našemu nejsilnějšímu exportnímu trhu – tedy Německu. Zde jsme díky detailnímu náhledu pomocí dvoumístné a v případě potřeby třímístné nomenklatury SITC zjistili, jaké konkrétní zboží či produkty nejvíce ovlivňovaly výsledný export v posledních letech. Posledním větším cílem pak bylo zkoumání, zdali existuje závislost mezi růstem či poklesem ekonomik vybraných obchodních partnerů a naším dovozem skupiny strojů k nim. Po aplikování korelační analýzy mezi těmito ekonomickými ukazateli jsme zjistili, že se tak skutečně děje, alespoň tedy v případě ztlačené lineární závislosti u německé ekonomiky a v mnohem menší míře pak i v případě ekonomik Slovenska a Rakouska.